

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง และนำรูปแบบบัญชีดังกล่าวไปทดลองใช้ในหน่วยงาน องค์กร หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งประชาชนที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรูปแบบการวิจัยในลักษณะการวิจัยกึ่งพัฒนาทดลอง (Experimental Development) มีการจัดการกระทำ หรือสิ่งทดลอง (Treatment) คือ รูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและนำไปให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองใช้ในการบันทึกบัญชี และวัดผลการทดลองใช้ คือ ความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบบัญชีดังกล่าว เป็นตัวแปรตาม ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ อยู่ใน 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) กลุ่มแม่บ้านผลิตข้าวหอมมะลิอำเภอคำชะอี อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมุกดาหาร 2) สมาชิกโครงการสาธิตทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปทุม จังหวัดนครราชสีมา 3) หน่วยงานทหารพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง แบบสอบถามความคิดเห็นของการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้แบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมา หลังจากนั้นจึงได้จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีดังกล่าวให้กับกลุ่มเป้าหมาย และสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแบบบันทึกบัญชีดังกล่าวไปทดลองใช้

สรุปผลการวิจัย

ภายหลังจากที่กลุ่มเป้าหมายได้นำรูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อรูปแบบบัญชีดังกล่าว โดยมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า ผู้ใช้รูปแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงมีความคิดเห็นต่อการใช้ออยู่ในระดับ “มาก”

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยที่กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ แบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงมีแบบฟอร์มครบถ้วนและครอบคลุมทุกกิจกรรม รายการค่าที่เกิดขึ้น และ รายการต่างๆ ในแต่ละแบบฟอร์มมีความเหมาะสม ส่วนประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ การแนะนำหรือจูงใจให้บุคคลอื่น/หน่วยงานอื่นนำแบบบันทึกบัญชีนี้ไปใช้

ในส่วนของความเหมาะสมของรายการต่างๆ ในแต่ละแบบฟอร์มบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละ

ประเด็นย่อย พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” เกือบทุกแบบฟอร์ม บันทึกบัญชี โดยแบบฟอร์มที่ได้รับคะแนนความคิดเห็นโดยเฉลี่ยสูงสุด 4 แบบฟอร์มแรก ได้แก่ รายงานสรุปผลรายได้รายจ่าย ใบเสร็จรับเงิน บัตรสินค้า และงบดุล ที่เหลือ ได้แก่ ใบสำคัญรับเงิน และรายการตรวจนับสินค้าคงเหลือ ได้รับความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ในส่วนของแนวโน้มที่จะนำรูปแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปใช้จริง พบว่า ในภาพรวมกลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อประเด็นนี้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นต่อการนำแบบฟอร์มบันทึกบัญชีแต่ละรายการไปใช้ พบว่า แบบฟอร์มที่กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก ใบลงเวลา และงบดุล ส่วนแบบฟอร์มที่เหลือได้รับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “น้อย”

รูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและได้นำไปทดลองใช้นี้ เป็นชุดเอกสารที่เน้นการบันทึกข้อมูลที่ง่ายต่อความเข้าใจง่ายต่อการจัดทำและเป็นไปตามหลักเบื้องต้นทางการบัญชีโดยแยกเนื้อหาออกเป็นแบบฟอร์มต่างๆ ดังนี้

1. ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก
2. ใบลาออก
3. ใบเสร็จรับเงิน
4. ใบสำคัญรับเงิน
5. ใบลงเวลา
6. ใบงาน-ต้นทุนผลิตข้าวซ้อมมือ
7. ใบรายงานผลการผลิต
8. สมุดเงินสตรับ-จ่าย
9. สมุดรายวันซื้อเชื่อ
10. สมุดรายวันขายเชื่อ
11. สมุดทะเบียนสมาชิก
12. สมุดทะเบียนสินทรัพย์
13. รายงานการตรวจนับสินค้าคงเหลือ
14. บัตรสินค้า-ข้าวซ้อมมือ
15. บัตรวัตถุดิบ-ข้าวเปลือก
16. รายงานสรุปผลรายได้รายจ่าย
17. งบดุล
18. แผนผังขั้นตอนของการจัดทำบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง
19. ขั้นตอนการบันทึกบัญชีซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
20. ขั้นตอนการบันทึกบัญชีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ที่พบว่า ผู้ใช้รูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบบัญชีดังกล่าวในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เพราะรูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้จัดทำแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจไว้อย่างครบถ้วน และมีการออกแบบการบันทึกรายการกิจกรรมการค้าต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกกิจกรรมรายการค้าที่เกิดขึ้น ประกอบกับการที่คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่กลุ่มเป้าหมายก่อนที่จะได้มีการนำไปทดลองใช้ในทางปฏิบัติจริง จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ใช้มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อรูปแบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงนี้ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ใน การวิจัยครั้งนี้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามแต่ละแบบฟอร์ม แม้ว่าผู้ใช้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจะเห็นว่ารูปแบบบัญชีที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานี้มีความเหมาะสมในระดับ “มาก” แต่ในประเด็นเกี่ยวกับแนวโน้มที่จะนำรูปแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปใช้หรือเผยแพร่ต่อ กลับพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และ “น้อย” เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐที่มีลักษณะการทำงานที่ต้องยึดถือระบบระเบียบราชการเป็นหลัก คือ หน่วยงานทหารพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการสาธิตทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มนี้มีความเห็นว่า หากจะให้นำรูปแบบบันทึกบัญชีที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานี้มาใช้เพิ่มเติมอีก กับระบบบัญชีที่มีอยู่เดิม จะเป็นการเพิ่มภาระงานของตนเองและหน่วยงานให้มากขึ้นกว่าเดิม และเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและไม่เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เช่นเดียวกับผลการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการแนะนำหรือจูงใจให้หน่วยงานอื่นหรือกลุ่มอื่นๆ นำรูปแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวนี้ไปใช้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายระบุว่า จะแนะนำหรือจูงใจให้มีการใช้แบบฟอร์มดังกล่าวอยู่ในระดับ “น้อย” เท่านั้น เนื่องจากไม่เห็นถึงความจำเป็นหรือตระหนักถึงความสำคัญในการใช้รูปแบบบันทึกบัญชีในลักษณะดังกล่าวเท่าใดนัก

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้สะท้อนให้เห็นว่าแบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้มีความเหมาะสมในรายละเอียด มีความชัดเจน และครอบคลุมกิจกรรมรายการค้าที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงาน กลุ่มชุมชน หรือกลุ่มวิสาหกิจ ที่ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการและระบบบัญชีอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ประเด็นสำคัญที่น่าจะส่งผลให้มีการนำระบบบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างแพร่หลาย คือ การเสริมสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีระบบการบริหารจัดการในด้านต่างๆ รวมทั้งในด้านบัญชีการเงิน เพื่อให้เกิดการขยายผลไปได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

2.1) เนื่องจากการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ประสบกับปัญหาด้านกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการศึกษาวิจัยและกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งไม่เห็นความสำคัญและไม่มีการนำไปใช้จริงด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต ควรคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน ที่ยังไม่มีระบบบริหารจัดการและระบบบัญชีการเงินไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้มีโอกาสหรือแนวโน้มที่จะมีการนำไปปฏิบัติจริงมากกว่า ซึ่งจะทำให้เป็นประโยชน์มากกว่า

2.2) ควรมีขยายผลการศึกษาเป็นการศึกษาในลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้แบบบันทึกบัญชีเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ โดยควรเป็นการวิจัยในเชิงทดลองในลักษณะให้มีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยให้ทั้งสองกลุ่มมีการนำแบบบันทึกดังกล่าวไปใช้จริง และวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้ เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นในระหว่างสองกลุ่ม จะทำให้ข้อค้นพบที่ได้เป็นประโยชน์ในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติต่อการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนและสังคมในวงกว้างได้มากยิ่งขึ้น